

SUOMEN SUKUTUTKIMUSSEURA Sukututkimuspäivien järjestelyryhmä

PERJANTAI 13.3.2015

Seminaari, Teatteri-sali

Teema: **Varsinais-Suomen ruukit suku- ja henkilöhistorian valossa**

9.00-9.30	Aamukahvi
9.30-10.15	FM Heidi Grahn
Patruunoita Salon seudun ruukeilla
10.15-11.00	FT Georg Haggrén
Lasitehtaita Åvikista Iloniemeen – lasiteollisuus Salon seudun maalaisyhteisöjen mausteena
11.00-12.30	Tauko
12.30-13.15	FM Veli-Matti Pussinen
Suomen rautaruukkien vallonisuvut
13.15-14.00	Esitelmöitsijä ilmoitetaan myöhemmin
Esitelmä ruukeista
14.00-14.45	Tauko
14.45-15.30	FM Tanja Bergroth
Koski ajan virrassa – ruukki, kartano ja ruukin väki
15.30-16.15	Loppukeskustelu
Ruukkeja käsittelevä arkistoaineisto suku- ja henkilöhistorian lähteenä

LAUANTAI 14.3.2015

Luennot, Teatteri-sali

Teema: **Kartanoelämää Kuninkaantien varrella**

- 11.00-12.00 HuK Torsti Salonen
Kuninkaantien historiaa
- 13.00-14.00 Pääjohtaja Jussi Nuorteva
Kirkkojen hautajaisvaakunat ja Europeana Heraldica-tietokanta sukututkimuksen lähteenä
- 14.30-15.30 FT Leeni Tiirakari
Maalaiskartanoiden sukuomistus Somerolla 1600-luvulta alkaen
- 15.30-16.15 **Julkistamistilaisuus**

Muu ohjelma, Salora-sali

- 13.00-14.00 FT, MBA Marja Pirttivaara
Geneettisen tiedon käyttö sukututkimuksen apuna
- 14.30-16.00 Suomen Sukututkimusseuran juridisen toimikunnan puh.joht. Jouni Elomaa
Henkilötietojen käsittely sukututkimuksessa

Muu ohjelma, Kokoushuone Live

- 12.00-12:45 **Salon Seudun Sukututkijoiden 30-vuotistervehdysten vastaanottaminen**
- 13.00-14.00 **Suomen Sukututkimusseuran kevätkokous**

SUNNUNTAI 15.3.2015

Luennot, Teatteri-sali

Teema: **Kartanoelämää kuninkaantien varrella**

- 9.30-10.30 FT Tiina Miettinen
Rajapiiriltä fideikomissiin. Kartanoiden maanluonnnot 1500-luvulta 1900-luvulle
- 10.30-11.30 FT Teppo Vihola
Kartanoiden väkeä: kotiopettajista navettapiikoihin
- 12.30-13.30 Professori Kirsi Vainio-Korhonen
Aatelisneitojen elämänpiiri suomalaisissa kartanoissa 1750-1850
- 13.30-14.30 Amanuenssi Gunilla Peräsalo
Ritarihuoneen sukututkimustoiminta

Muu ohjelma, Salora-sali

- 10.30-11.30 Tuula Virsu
Karjalaiset Salon seudulla
- 12.30-14.00 FK Päivi Ylimaa-Häyrinen
Kuinka aloitan sukututkimuksen

LUENTOESITTELYT

FM Heidi Grah

Patruunoita Salon seudun ruukeilla

Ruukkitutkimus kuvaa kiehtovan vaiheen Suomen teollisuushistorian vaiheista, malmiteollisuuden ylä- ja alamäkiä. Ruukkeihin nivoutuu historiamme yhteiskunnallinen ja taloudellinen mahtitekijä terästeollisuus, suurmiesten elämäkertoja, heidän rohkeutensa ja yritteliäisyytensä, ahkeran kansan työpanos, maailmanpoliittiset vaiheet sekä nykypäivään jatkunut kartanohistoria. Ruukkiteollisuus oli 1800-luvun lopulle saakka kartanoruukkien teollisuutta, jolle tyypillistä oli yksityisomistus, merkittävä maa- ja metsätalous ja ruukkien ympärille kehittynyt ruukkiyhdyksunta. Ruukit toivat uutta elämää ympäristöön, joka eli ja toimi ruukinpatruunoiden vaiheiden kautta.

FT Georg Haggrén

Lasitehtaita Ävikistä Iloniemeen – lasiteollisuus Salon seudun maalaisyhteisöjen mausteena

Lasiteollisuus juurtui Suomeen Someron Ävikin tehtaan myötä 1740-luvun lopulla. Ruotsin ajan lopussa Salon seudulle perustettiin lisäksi Perttelin Inkereen sekä 1800-luvulla mm. Kiijalan Johannislundin, Kuusjoen Iloniemen ja Kemin Skinnarvikin tehtaat. Runsaasti puuta kuluttavat lasitehdasyhteisöt sijaitsivat rautaruukkien tapaan metsävarojen äärellä maaseudulla. Lasinpuhaltajat olivat lasitehtaiden omaleimaisin ja perinteikkäin ammattiryhmä, mutta väkeä oli paljon muutakin.

FM Veli-Matti Pussinen

Suomen rautaruukkien vallonisuvut

Suomen rautaruukkeihin värvättiin 1600- ja 1700-luvuilla työntekijöitä Valloniasta (nykyään pääosin Belgiaa), joko suoraan tai Ruotsin rautaruukeista. Jälkimmäisessä tapauksessa kyseessä oli usein toisen tai kolmannen sukupolven Ruotsin vallonit ja siten valtakunnan sisäinen muuttoliike. Vallonit työskentelivät raudanjalostuksen eri tehtävissä aina sypipuiden kaatamisesta masuuni- ja seppämestareiksi asti. Pääosa maahanmuuttajista oli perheellisiä ja heidän jälkeläisensä jäivät usein maahan eri rautaruukkien palvelukseen.

Esitelmöitsijä ilmoitetaan myöhemmin

Esitelmä ruukeista

FM Tanja Bergroth

Koski ajan virrassa – ruukki, kartano ja ruukin väki

Varsinais-Suomen ensimmäinen ruukki perustettiin Koskelle 1679. Raudan ja kuparin taitajille se tiesi hikeä ja leipää, eivätkä vuorineuvoksetkaan päässeet vähemmällä. Kosken ruukki-kartanon menneisyys sivuaa mielenkiintoisesti koko Suomen historiaa -suurmiehiä ja kulttuuria unohtamatta. Ruukkiyhteisön monet kasvat ovat suku- ja henkilöhistorian haasteita tulvillaan.

HuK Torsti Salonen

Kuninkaantien historiaa

Suuri Rantatie eli Kuninkaantie yhdisti etelärannikkoa myötäillen Turun ja Viipurin ja oli keskiajalta 1900-luvulle Suomen tärkein maantieyhteys. Sitä pitkin liikkui monenlaista väkeä kuten kuninkaita, kuriireja, sotilaita, kauppiaita, virkamiehiä, talonpoikia kaupunkimatkoillaan sekä kierteleviä kisällejä. Millaista oli matkanteko kirkolta kirkolle, kaupungista kaupunkiin, kartanolta kartanolle sekä kestikievarista kestikievariin johtaneella Kuninkaantiellä ja keitä olivat tien kulkijat? Tien sekä sen siltojen rakentaminen ja kunnossapito kuuluivat reitin varren talonpojille. Mitä se heille merkitsi?

Pääjohtaja Jussi Nuorteva

Kirkkojen hautajaisvaakunat ja Europeana Heraldica-tietokanta sukututkimuksen lähteenä

Kansallisarkistossa kehitetty Europeana Heraldica-tietokanta (<https://extranet.narc.fi/heraldica/>) on pohjoismainen yhteishanke. Tietokanta kattaa tällä hetkellä pohjoismaiset kunnallisvaakunat ja lisäksi heraldista aineistoa Kansallisarkiston kokoelmista. Tietokantaan on jatkossa tarkoitus liittää tiedot Suomen kirkoissa olevista hautavaakunoista. Se laajentaa kiinnostavalla tavalla mahdollisuutta tutkia Suomessa eläneitä aatelissukuja ja niiden käyttämiä vaakunoita sekä maamme heraldista kulttuuria.

FT Leeni Tiirakari
Maalaiskartanoiden sukuomistus Somerolla 1600-luvulta alkaen

Somerolle syntyi Uuden ajan alussa 10 kartanoa, joista yhdeksän oli rälssisätereitä ja yksi, Åvik, lasitehtaan ruukinkartano. Jakautumisten jälkeen Somerolla oli peräti 14 kartanoa. Kaikkien kartanoiden ensimmäiset omistajat olivat aatelisia, jotka hallitsivat kartanoitaan 1700-luvulle saakka. Samat suvut levittäytyivät naimakauppojen kautta naapurikartanoihin.

Isonvihan jälkeen useimmat kartanot siirtyivät aatelittomille suvuille ja vain Munckit pysyttelivät kartanoissaan 1800-luvun alkuun. Myöhemmin Palikaisiin palasi vapaaherrallinen Ramsayn suku, joka edelleen hallitsee tilaa. Muihin kartanoihin 1800-luvun lopulla asettuneet talonpoikaissuvut ovat asettuneet aloilleen siten, että pääsääntöisesti 1900-luvulla ei sukuomistus ole katkennut kuin Härkälässä, josta tehtiin kunnalliskoti ja Kimalan toisessa puoliskossa, joka jaettiin karjalaisille. Lahden kartanon laajat peltomaat ovat siirtyneet de Ponteilta uudelle suvulle vasta 1900-luvun puolivälissä ja kaunis empiretyylinen kartanorakennus sai uuden isännän vasta vuosituhaten vaihteessa.

FT, MBA Marja Pirttivaara
Geneettisen tiedon käyttö sukututkimuksen apuna

Perinteistä sukututkimuksen avuksi ja tueksi on kehittynyt uusi tutkimusalue: geneettinen sukututkimus. Geneettinen sukututkimus perustuu ihmisten perimän eli genomien vertailuun, pystytään tutkimaan niin isälinjoja, äitilinjoja kuin kaikkia sukulinjoja, löytämään uusia yhteyksiä. Esitelmässä selitetään geneettisen sukututkimuksen perusteet ja konkreettisia esimerkkejä, miten suomalainen sukututkija voi hyödyntää näitä uusia mielenkiintoisia työkaluja ja mahdollisuuksia.

Suomen Sukututkimusseuran juridisen toimikunnan puh.joht. Jouni Elomaa
Henkilötietojen käsittely sukututkimuksessa

FT Tiina Miettinen
Rajapiiriltä fideikomissiin. Kartanoiden maanluonnot 1500-luvulta 1900-luvulle

Mitä tulee mieleen sanasta kartano? Valkoiseksi maalattu ylväs rakennus, jossa on pylväskuisti ja parveke. Miten syntyi herraskartano, ja onko jokaisella kartanoksi nimitetyllä tilalla takanaan pitkä historia aateliston asumatilana? Esitelmässä kerrotaan miten kartanot muodostuivat ja millaisia maanluontoja niillä oli.

FT Teppo Vihola
Kartanoiden väkeä: kotiopettajista navettapiikoihin

Kartanoissa kuten muillakin suurtiloilla oli aina runsaasti väkeä. Mitä isompi talous, sen enemmän tekijöitä tarvittiin. Yleensä kartanoissa asui säätyläisiä ja heidän elämäntyyliinsä edellytti asianmukaista palvelusväkeä: myös tämän väen keskuudessa oli olemassa usean kerroksen väkeä ja sosiaaliset kuviot muodostuivat monimutkaisiksi.

Professori Kirsi Vainio-Korhonen
Aatelisneitojen elämämpiiri suomalaisissa kartanoissa 1750-1850

Kotikartano oli nuorelle aatelisnaiselle asumisen, seuraelämän sekä koulutuksen ja kasvatuksen paikka. Ennen 1800-luvun puoltaväliä suomalaiset naiset eivät käyneet julkisia kouluja ja aatelisnaisetkin kasvatettiin ja koulutettiin maaseutukartanoiden elämämpiirissä. Kartanot olivat myös seuraelämän ja sitä kautta nuorten avioliittomarkkinoiden keskuksia aikana, jolloin aatellisäädyn miehet toimivat upseereina ja viljelivät joko perintötöluksia tai virkatalojaan.

Amanuessi Gunilla Peräsalo
Ritarihuoneen sukututkimustoiminta

Ensimmäinen Aateliskalenteri ilmestyi Suomessa vuonna 1858 ja jo vuodesta 1878 on Ritarihuoneella toiminut ritarihuonegenealogi. Miten sukututkimustoiminta on muuttunut Suomen Ritarihuoneen 200-vuotisen toiminnan aikana ja mitkä ovat tämän päivän haasteet sukututkimuksen päivittämisessä?